

5th INTERNATIONAL COLLOQUIUM OF GENEALOGY, HERALDRY, AND VEXILLOLOGY (ICGHV5)

22–23 May 2026, Vilnius, Lithuania, www.icghv.com

Theme: “The State and Noble Families:
Political, Social, and Cultural Heritage”

Heraldry in Medieval Macedonia: A Crossroads in Time

Ivan Nacevski (Macedonia)

The lecture will be delivered in English.

Summary

Although heraldry in Macedonia is neither entirely absent nor wholly unknown, it remains a rarely studied and still insufficiently familiar subject. Research is seriously hindered by the scarcity of source material. Nevertheless, several medieval noble families are of exceptional importance to Macedonian history. Their representatives, together with their close allies, ruled Macedonia during both the height of Tsar Dušan’s empire and its subsequent decline. Their rule was closely connected with the Archbishopric of Ohrid and, more importantly, left a deep imprint on Macedonian collective memory. Some of these figures later acquired an almost mythical character in Macedonian folk poetry. These noble families also played a highly significant role within medieval Serbia, and some of them remained among the very few realistic claimants to the medieval Serbian throne.

The surviving source material from the period consists mainly of numismatic, sphragistic, decorative, and jewelled artefacts. These reveal a strong connection with the so-called Illyrian heraldry. This corpus comprises manuscript collections of coats of arms — armorials that appeared on the Dalmatian coast and in Italy, Spain, and Austria in the late sixteenth and early seventeenth centuries. To this group are traditionally added the two *Stematographias* of Pavao Ritter Vitezović and Hristofor Žefarović, as well as a number of other documents directly or indirectly related to the armorial tradition.

In the Macedonian context, the importance of Illyrian heraldry lies primarily in the coat of arms of Macedonia and in the few coats of arms attributed to noble families that ruled larger or smaller parts of the region. Although Macedonia’s presence within Illyrian heraldry is modest in scope, it occupies an important place within that tradition. This is largely because the region is deeply embedded in the personal story of Petar (Pedro) Ohmučević, a Spanish admiral from Naples who is widely regarded as one of the key figures in the emergence of Illyrian heraldry as a whole.

This paper examines the coats of arms and other historical artefacts that survive from this turbulent period. It seeks to explain the structure of these family arms, to distinguish between the different families and their political aspirations, and to explore the connections between heraldic representations and folk poetry, as well as the reasons behind those connections.

CV

Ivan Nacevski is Vice-President and Vardar Herald of the Macedonian Heraldic Society. He joined the Society in 2009 and has since been actively involved in its work. He received his training in heraldry under the guidance of Dr Jovan Jonovski and has developed a strong professional interest in the field.

As an independent researcher, Nacevski specialises in municipal and military heraldry, with particular emphasis on blazon as a formalised linguistic system. He has been actively engaged in the systematic research, analysis, and documentation of heraldic traditions in their historical and linguistic contexts. He is the author of 21 heraldic articles.

Heraldika viduramžių Makedonijoje: istorijos kryžkelėje

Ivan Nacevski (Makedonija)

Pranešimas bus skaitomas anglų kalba.

Santrauka

Nors heraldika Makedonijoje nėra visiškai nežinoma ar netyrinėta sritis, ji vis dar išlieka retai nagrinėjama ir menkai pažįstama tema. Tyrimus ypač apsunkina išlikusių šaltinių stoka. Vis dėlto keletas viduramžių kilmingųjų giminių yra itin svarbios Makedonijos istorijai. Jų atstovai kartu su artimais sąjungininkais valdė Makedoniją tiek caro Dušano imperijos klestėjimo metu, tiek jai silpstant. Jų valdymas buvo glaudžiai susijęs su Ochrido arkivyskupija ir paliko gilų pėdsaką kolektyvinėje makedonų atmintyje. Kai kurie šių veikėjų vėliau įgijo beveik mitinį vaidmenį makedonų liaudies poezijoje. Šios kilmingųjų giminės taip pat vaidino svarbų vaidmenį viduramžių Serbijoje, o kai kurios jų buvo tarp nedaugelio realių pretendentų į Serbijos sostą.

Išlikę to laikotarpio šaltiniai daugiausia yra numizmatiniai, sfragistiniai, dekoratyviniai ir juvelyriniai artefaktai. Jie rodo glaudų ryšį su vadinamąja Ilių heraldika. Ši paveldą sudaro herbynai – rankraštiniai herbų rinkiniai, atsiradę Dalmatijos pakrantėje, taip pat Italijoje, Ispanijoje ir Austrijoje XVI a. pabaigoje bei XVII a. pradžioje. Šiai tradicijai taip pat priskiriamos dvi Pavle Ritter Vitezović ir Hristofor Žefarović „Stematografijos“ bei kiti su herbynais tiesiogiai ar netiesiogiai susiję dokumentai.

Makedonijos kontekste Ilių heraldikos svarba pirmiausia siejama su Makedonijos herbu ir keliais herbais, priskiriamais kilmingosioms giminėms, valdžiusioms didesnes ar mažesnes šalies teritorijas. Nors Makedonijos vieta Ilių heraldikoje nėra plati, ji užima reikšmingą vietą šioje tradicijoje. Tai daugiausia susiję su Petaro (Pedro) Ohmučevićiaus – ispanų admirolo iš Neapolio – asmenine istorija. Jis laikomas viena svarbiausių figūrų, prisidėjusių prie visos Ilių heraldikos atsiradimo.

Pranešime nagrinėjami šio neramaus laikotarpio herbai ir kiti istoriniai artefaktai. Bus siekiama paaiškinti šeimos herbų struktūrą, atskirti skirtingų giminių politines ambicijas bei aptarti heraldinių vaizdinių ryšius su liaudies poezija ir šių sąsajų priežastis.

CV

Ivan Nacevski yra Makedonijos heraldikos draugijos viceprezidentas ir Vardaro heroldas. Prie draugijos jis prisijungė 2009 metais ir nuo tada aktyviai dalyvauja jos veikloje. Heraldikos mokėsi vadovaujamas dr. Jovan Jonovski.

Kaip nepriklausomas tyrėjas I. Nacevski specializuojasi municipalinėje ir karinėje heraldikoje, ypatingą dėmesį skirdamas blazonui kaip struktūruotai heraldinio aprašymo kalbinei sistemai. Jis aktyviai vykdo heraldinių tradicijų tyrimus, analizę ir dokumentavimą jų istoriniame bei kalbiniame kontekste. Yra 21 heraldikos straipsnio autorius.